

Tekst 2**Nee, meneer de politicus, mijn statistieken zijn niet links**

(1) Het lijkt nog niet zo lang geleden dat politici van linkse en rechtse signatuur zich ondanks hun vele tegenstellingen althans nog konden vinden in de gedeelde overtuiging dat verstandig beleid gebaseerd moet zijn op een juist begrip van de wereld. Statistieken, feiten en wetenschappelijke bevindingen waren daarbij van onvervangbare waarde. Respect voor de wetenschappelijke methoden en de cijfers die door economen, sociologen, politicologen, klimatologen en andere wetenschappers werden geproduceerd, gaf de politieke strijd tenminste een zekere redelijkheid.

(2) Die tijd lijkt voorbij. Het publieke debat is voor een belangrijk deel losgezongen van de objectieve werkelijkheid. Veel politici bouwen met drogredeneringen en selectieve bewijzen een eigen werkelijkheid. Cijfers die niet in dat verhaal passen, worden zo geïnterpreteerd dat ze het eigen gelijk ondersteunen. Wetenschappers die onwelgevallige feiten produceren, worden publiekelijk gedesavouéerd als onbetrouwbare figuren van wie onderzoeksbevindingen als opgeleukte meningen moeten worden gediskwalificeerd. Slim gekozen etiketten ondermijnen de geloofwaardigheid van deskundigen. Dan heet een arbeidsmarkt-deskundige ineens een 'linkse econoom', wordt een integratiedeskundige weggezet als 'rechtse socioloog' of zitten klimaatwetenschappers in een 'ivoren toren'.

(3) Het kaltstellen¹⁾ van wetenschappers legt politici geen windeieren. Een deel van het kiezersvolk herkent zich immers niet in de objectieve werkelijkheid zoals die tot uitdrukking komt in onderzoeken. Het land kan wel steeds veiliger geworden zijn, toch voelen veel mensen zich steeds onveiliger. Het levert electoraal soms meer op deze mensen naar de mond te praten dan hen als volwaardige burgers te behandelen en serieus met hen in debat te gaan.

(4) Intussen wordt het gezag van de wetenschappen steeds verder ondergraven. Anti-intellectualisme is natuurlijk altijd een goede voedingsbodem geweest voor populistische volksmenners, maar toch is de onbeschaamdheid waarmee sommige politici de feitenvrije politiek omarmen, nu gevaarlijker dan ooit. De wereld is complex en gevaarlijk. Door wetenschappers te ondermijnen, ontlenen politici burgers en beleidsmakers de meest betrouwbare wijze waarop ze inzicht kunnen krijgen in de feitelijke werkelijkheid.

(5) Het wordt daarom tijd dat wetenschappers die neergeworpen handschoen eens opnemen. Gelukkig kunnen zij zelf best iets doen om het gezag waarmee ze spreken, te herstellen. Ten eerste door openheid te betrachten. Immers, mensen die wetenschappers andere dan louter wetenschappelijke motiveringen toedichten, hebben gewoon een punt. Wetenschappers zijn ook maar

gewoon mensen, met meningen,
80 vooroordelen, belangen, en politieke
voorkeuren. Burgers voelen dat heus
aan en politici maken er gebruik van.
(6) En dus moeten wetenschappers
toegeven dat zij zelf bevooroordeeld
85 zouden kunnen zijn. Maar ze mogen
ook met zelfverzekerdheid volhouden
dat het wetenschappelijk forum als
geheel zo waardenvrij als mogelijk is.
Wat is wetenschap immers anders
90 dan een georganiseerde inspanning
om vermoedens te toetsen aan de
werkelijkheid? Wetenschappers moe-
ten uitleggen dat ze elkaar niet op de
inhoud van hun ideeën controleren,
95 maar op de wijze waarop ze hun be-
denksels toetsen aan de werkelijk-
heid. Onderzoeken worden gerepli-
ceerd, nagerekend, en bediscus-
sieerd. Zo ontstaat een steeds ver-
100 fijnder begrip van de wijze waarop de
wereld werkelijk werkt. Persoonlijke
meningen sneuvelen in dit spel al
gauw als ze niet door cijfers worden
ondersteund.
105 **(7)** Wetenschappers zouden zich
publiekelijk moeten beperken tot uit-
spraken waarover in het wetenschap-
pelijk forum een redelijke mate van
overeenstemming bereikt is. Natuur-
110 lijk: het trage karakter van de weten-
schappelijke consensusvorming staat
op gespannen voet met de media-
logica en het verlangen van politici
snel antwoorden te vinden. Maar het

115 is van groot belang voor het gezag
van de wetenschappen weerstand te
bieden aan de druk om dan maar
snel iets te roepen. Als wetenschap-
pers al iets moeten zeggen op basis
120 van een enkel onderzoek, dan
zouden ze onvermoeibaar de nodige
kanttekeningen moeten plaatsen bij
de opgevoerde bewijsvoering. Zo kan
men voorkomen dat journalisten of
125 politici op een oneigenlijke wijze met
minder stevige wetenschappelijke
bevindingen aan de haal gaan.
(8) Er is geen beter alternatief. Ja-
zeker, wetenschap is onvolmaakt.
130 Gegevens zijn onvolkomen en de
wijze waarop wetenschappers con-
clusies kunnen trekken op basis van
wat ze observeren, is onderwerp van
voortdurend wetenschapsfilosofisch
135 debat. Bovendien: er zijn nogal wat
interessante vragen die we niet met
wetenschappelijke methoden kunnen
beantwoorden, bijvoorbeeld over hoe
het voelt om vluchteling of werkloze
140 of kansloze jongere te zijn. Weten-
schappers zijn zelf vaak de eersten
om dat toe te geven. Maar de onder-
kenning van de beperkingen van de
wetenschappelijke methode mag ons
145 er niet van weerhouden vast te stel-
len dat die methode de beste wijze is
om tot een bepaald soort kennis te
komen. Dat is belangrijk: de werke-
lijkheid laat zich niet straffeloos
150 negeren.

*naar: Mark Levels
uit: NRC, 18 augustus 2016*

noot 1 kaltstellen: neutraliseren, uitschakelen

Tekst 2 Nee, meneer de politicus, mijn statistieken zijn niet links

- In alinea 1 en 2 van tekst 2 wordt een verandering bij politici beschreven.
- 1p 18 Waarover waren politici het volgens tekst 2 tot voor kort eens?
Ze waren het eens over het belang van
- A feiten die het eigen gelijk ondersteunen.
 - B gemeenschappelijke overtuigingen.
 - C wederzijds respect voor elkaar.
 - D wetenschappelijk bewezen feiten.

“Slim gekozen etiketten ondermijnen de geloofwaardigheid van deskundigen. Dan heet een arbeidsmarktdeskundige ineens een ‘linkse econoom’, wordt een integratiedeskundige weggezet als ‘rechtse socioloog’ of zitten klimaatwetenschappers in een ‘ivoren toren’.”
(regels 32-39)

- 1p 19 Van welke overtreding van een discussieregel is er sprake in bovenstaand citaat?
van
- A een cirkelredenering
 - B het bespelen van het publiek
 - C het ontduiken van bewijslast
 - D het vertekenen van een standpunt

In tekst 2 komen activiteiten aan de orde die kenmerkend zouden zijn voor politici: debatteren over zaken die geen deel uitmaken van de objectieve werkelijkheid, een eigen beeld van de werkelijkheid bouwen en wetenschappers als onbetrouwbaar wegzetten.

- 2p 20 Welke twee gevolgen heeft dit aan politici toegeschreven gedrag volgens alinea 3 van tekst 2? Geef geen voorbeelden.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

In alinea 5 tot en met 7 van tekst 2 worden er adviezen gegeven aan wetenschappers om de toegeworpen handschoen op te nemen.

- 3p 21 Noem uit elk van deze alinea's een advies. Geef geen voorbeelden.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 60 woorden.

“Maar de onderkenning van de beperkingen van de wetenschappelijke methode mag ons er niet van weerhouden vast te stellen dat die methode de beste wijze is om tot een bepaald soort kennis te komen.”
(regels 142-148)

- 1p **22** Wat houdt deze zin in?
Deze zin houdt in dat politici wetenschappelijke bevindingen moeten beschouwen als
- A een alternatief voor maatschappelijk debat.
 - B een onmisbare aanvulling bij de evaluatie van bestaand beleid.
 - C een subjectieve, maar waardevolle aanvulling op hun eigen mening .
 - D uitgangspunt bij het voeren van het politieke debat.
- 1p **23** Hoe kan tekst 2 het best omschreven worden?
De tekst kan het best worden omschreven als
- A een beschouwing over de betekenis en de beperkingen van de wetenschap.
 - B een betoog om aan te tonen dat de wetenschap leidend moet zijn in politieke beslissingen.
 - C een pleidooi om de wetenschap weer de plek te geven die haar toebehoort.
 - D een uiteenzetting over de betekenis van wetenschap in de westerse maatschappij.